

ANEMİ (KANSIZLIK) - ANEMİ DİYE BİR HASTALIK YOKTUR, ANEMİYE SEBEP OLAN HASTALIK VARDIR.

Dr. Şükrü YENİCE

Dahiliye Uzmanı ve Hematoloji Uzmanı

Kurtuluş Mah. Atatürk Bulvarı (Yeni Devlet Hastanesi Yolu Üzeri),

No: 61, Kat: 1 / NAZİLLİ, Tel: 0 256 312 94 19, 0 505 218 60 57

E-posta: syenice@superonline.com

Vücudumuzda kan hücreleri kemik iliğinde üretilir. Kemik iliğinde üç türlü kan hücresi yapılır. Bu hücreler akyuvarlar, alyuvarlar ve trombositlerdir. Akyuvarlar enfeksiyonlara karşı ayrıca vücudumuza zarar vermesi muhtemel bir çok canlı veya cansız etkene karşı savaş veren savunma güçleridir. Beyaz kan hücreleri olarak bilinirler. Alyuvarlar kırmızı kan hücreleridir ve dokulara oksijen taşırlar. Trombositler ise pıhtılaşmanın önemli aktörleri olup kanamayı önleyen hücrelerdir. Kana kırmızı rengi veren madde alyuvarların içinde bulunan hemoglobindir. Hemoglobin demirden zengin bir proteindir. Bu protein akciğerlerden oksijeni alır ve vücudumuzun en küçük zerrelere kadar taşır, oksijeni bıraktığı yerlerden ise karbondioksidi alarak akciğerlere götürür. Akciğerler de karbondioksidi dışarı atarlar. Alyuvarlar sayı bakımından az ise veya kalite bakımından sağlıklı değilse dokulara yeterli oksijen bırakılamaz, oksijensizlik yüzünden bazı rahatsızlıklar ortaya çıkar. Bu rahatsızlıkların yol açtığı şikayetler ve hastalık bulgularına anemi (kansızlık) diyoruz. Anemi aslında kendi başına bir hastalık olmayıp mutlaka altında yatan bir başka hastalığın dışı yansımasıdır. Bu demektir ki anemi diye bir hastalık adı yoktur. Anemi teşhisi konan bir hastada ne yapıp edip hangi hastalığın bu kansızlığa yol açtığını bulmak zorundayız zira kansızlığın sebebi vücudun herhangi bir yerinden kan kaybı da olabilir veya bir lösemi (kan kanseri) habercisi de olabilir. Belki de kansızlığın altından Akdeniz anemisi veya orak hücreli anemi, bakla zehirlenmesi adı ile bilinen glukoz 6-fosfat dehidrogenaz eksikliği gibi soya çeken bir hastalık çıkar ve bu sayede bütün aile ve akrabalar incelemeye alınır. Pekala bir beslenme sorunu da kansızlığa yol açabilir. B-12 vitamini, folik asid vb. bazı vitaminlerin eksikliği, mineral (demir-bakır-çinko vb.) eksikliği, zararlı maddeleri yeme alışkanlıkları örneğin toprak-duvar-kil-kumaş-saç –avuç avuç kahve yeme gibi kötü alışkanlıklar hep kansızlık sebebidirler. Ülkemizde bazı bölgelerde en yaygın görülen kansızlık sebeplerinden biri de barsak parazitleridir. Bazı hallerde kan hücreleri ömrünü erken tamamlayarak parçalanır (hemolitik anemiler) ve kansızlık meydana gelir. Bir çok hastada kansızlığın altından bağışıklık sisteminin bozuklukları çıkar. Romatizmal hastalıklar, şeker hastalığı, böbrek yetmezliği, kanser, kemik iliği yetmezliği, lösemi gibi hastalıklarda da kansızlık olur. Onun için kansızlık olan hastalarda sebep mutlaka araştırılmalıdır. Kişilerin kansızlıktan muzdarip olmasına yol açan bazı risk faktörleri vardır. Bunlar beslenme bozuklukları, barsak emilim bozuklukları (örneğin Crohn hastalığı, çölyak hastalığı), bazı hanımların adet sorunları (uzun sürme veya aşırı kanama), mide-barsak kanamaları, gebelik, pıhtılaşma bozukluklarına bağlı kanamalar, bağışıklık sistemi hastalıkları (ör. lupus hastalığı, romatoid artrit) , bazı

meslekler (ör. akü sanayiinde çalışanlarda kurşun zehirlenmesi ve buna bağlı ortaya çıkan kansızlık) gibi risk faktörleridir.

Anemi hafif veya hiç hissedilmiyor da olabilir fakat bazen hayatı tehdit edecek kadar ağır da olabilir. Aneminin şiddeti kansızlığın sebebine, derecesine, hastanın yaşına, beslenme durumuna, ailevi eğiliminin (genetik sebepler) olup olmamasına ve daha bir çok etkene bağlıdır. Anemide halsizlik, erken yorulma, solukluk ve solgunluk, kalbin hızlı bazen düzensiz çalışması, kısa ve yüzeysel solunum, baş dönmesi, el ve ayaklarda soğukluk, baş ağrısı, zihinsel faaliyetlerde yavaşlama gibi şikayetler vardır. Hastanın rengi soluktur.

Aneminin sebebini bulmak için hastanın şikayetleri ve hastalığının hikayesi çok önemlidir. Hastanın sistemik muayenesi doktoru teşhise yaklaştırır. Hastanın limon sarısı rengi B-12 vitamini eksikliğini düşündürülebilir. Dalağın büyük olması, boyunda-koltuk altlarında veya kasıklarda bezelerin olması ciddi kan hastalıklarını veya kanseri akla getirir. Kansızlığa yol açan kanamalı hemoroid (basur) bir kalın barsak kanserinin habercisi olabilir. Gövde veya kol-bacaklarda kendiliğinden oluşan morartılar belki bir kanama hastalığının belki bir kan kanserinin belirtisidir. Teşhiste muayene bulguları yetmeyeceği için laboratuvar ve radyolojik tetkiklere ihtiyaç duyarız. Sedimentasyon, kan sayımı, biyokimyasal tetkikler, idrar ve büyük abdestin tahlili, kanın mikroskopta incelenmesi (periferik kan yayması), gerektiğinde kemik iliği incelemesi yapılması, akciğer filmi, karın içi organların veya lüzum etmesi halinde diğer (meme, boyun, koltuk altı, kasık vs) bölgelerin ultrasonografisi, ihtiyaç duyulursa bilgisayarlı tomografi-MR gibi tanı vasıtaları bize çok önemli bilgiler verir.

Aneminin tedavisi anemiye sebep olan hastalığın bulunması ile başlar. Bu hususta birkaç örnek vermek istiyorum. Mesela demir eksikliğine bağlı kansızlığı tedavi etmek kolaydır fakat demir eksikliğinin sebebi mide kanaması ise demir hapları vermek hem mide kanamasını artırır hem de kan kaybı devam ettikçe hapların faydası olmaz. Bir kadında demir eksikliğinin sebebi kadın hastalığına bağlı kanama ise belki de rahim içi tümör vardır. Hasta ne kadar demir alırsa alsın bir yandan ilaç takviyesi olacak ama diğer yandan kan kaybı devam edecek, sonuç itibarı ile hasta tedaviden şifa bulmayacaktır. Diyelim ki kansızlığın sebebi B-12 vitamini eksikliği. B-12 vitamini eksikliğinin tedavisi kolaydır ve çok da ucuzdur. Ne var ki B-12 vitaminin eksikliğinin altından mide kanserine yol açabilen bazı gastrit türleri de çıkabilir, et yemezlilik de (vejetaryan beslenme) çıkabilir, bağışıklık sistemi hastalığı da çıkabilir. Öyleyse her sorunda olduğu gibi hastalıkların çözümünde de önce sorunun kökenine inmek gerekiyor.

Değerli okuyucular, hastaliksız-sorunsuz-sağlıklı-mutlu ve uzun bir ömür diliyorum Sağlıkla kalın.